

KARATAY BELEDİYESİ
KARATAY BELEDİYESİ'NİN
KATKILARIYLA

Merhaba
merhabahaber.com

f /akademiksayfalar

Kurucusu:
Dr. Mehmet Ali UZ

CİLT: 19 • SAYI: 22
17 HAZİRAN 2020 ÇARŞAMBA

KADEMİK

Sayfalar

Hazırlayanlar: **Dr. Mehmet Ali UZ – Serdar CEYLAN**
maluz@merhabagazetesi.com.tr - srceylan@hotmail.com

Vefatının
10. *Yılında*

ZİYA NUR AKSUN

ÖZEL SAYI

Dr.
Mehmet
Ali UZ

ZİYA NUR AKSUN ÖZEL SAYISI ÜZERİNE

Asırlar öncesinden beri hem Konya hem de ülkemizin ilmine, irfanına ve kültürüne hizmet eden yüzlerce insan yetişmiştir. Ben birazda biyografik çalışmalara yöneldiğim için arşivimde bunlarla ilgili pek çok bilgi ve belge mevcut. Önceleri bu zatlarla ilgili vefat yıl dönümlerinde veya çeşitli sebeplerle yazılar neşredilir, hatta gazete ve dergilerde dizi yazılara rastlanırdı, anmalar yapılırdı. Maalesef günümüzde yeni nesil bu değerlerimizin çoğunu tanımamakta, hatta isimlerini bile hatırlamamaktadır. Biz Akademik Sayfaların neşrine başladığımız tarihten beri bu değerlerimizi unutturmamaya çalışmış haklarında onlarla ilgili pek çok özel sayı neşretmiştik. Bir edebiyat tarihçimiz: “Değerlerinin kıymetini bilmeyen toplumlar değer yetiştiremez. Değer yetiştiremeyen toplumların da dünya efkâr-ı umumiyesinde değerleri olmaz” der. Bu gerçekten son derece önemli bir tespittir.

Unutulmaya yüz tutan değerlerimizden birisi de Ziya Nur Aksun merhumdur. Ben Ziya Bey'i eserlerinden tanımış onunla ilgili bazı çalışmalar yapmıştım. Konya Barosu ile ilgili çalışmam sırasında Ziya Bey'in dosyasını görmüş ilk defa bir resmini buradan almıştım.

Ziya Bey hukuk mezunu olmasına rağmen tarihi çalışmaları ile meşhur olmuş ve bu alanda pek çok eser bırakmıştır. Bu sebeple ansiklopedi çalışmalarımız sırasında hem kendisi hem de eli kalem tutan kardeşi Belma Hanım'a ansiklopedide yer vermiştik.

Aile Konya'ya dışarıdan gelmiş babası Ömer Lütfü Bey Konya Belediye'sinde uzun yıllar Muhasebe Müdürlüğünde bulunmuş ve buradan emekli olmuştur. Annesi Leman Hanım aslen Erzincanlıdır. Ruslar Erzincan'ı işgale başlayınca aile bir arabaya yükleye bildikleri kadar eşya ile önce Sivas'a sonra da Konya'ya gelirler. Milli Emlak Konya'da, bütün varlıkları Erzincan'da kaldığı için bunlara Çiftemerdiven Mahallesi'nden bir ev verir. Leman Hanım, annesini ve dayısını kaybettikten sonra yalnız kalır. Bu sırada Konyalı genç kızlara dikiş-nakış öğretir. Geçimini bu suretle sağlar. Leman Hanım Ömer Lütfü Bey ile evlenir. Ömer Lütfü Bey'in, ailesi oldukça kalabalıktır. Annesi, kız ve erkek kardeşleri birlikte yaşamaktadır. Bu sebeple Leman Hanım'ın evine gelmek istemezler. Gazialemşah Mahallesi'nde, Fahrettin Paşa Parkı karşısında kiralık bir eve yerleşirler. Ziya Bey bu evde dün-

yaya gelir. Aile sonradan Ziya Bey'in annesinin evine taşınır. Kardeşi Belma Hanım'da burada doğar.

İki kardeş de liseyi Konya Lisesi'nde tamamlar. Ziya Bey hukuk fakültesini bitirdikten sonra avukatlık stajını Konya'da yapar. Babası Ömer Lütfü Bey'de bu sıralarda emekli olur. Aile Ziya Bey'in askerliğinden sonra İstanbul'a taşınır. Ziya Bey'in babaannesi Kaniye Hanım Konya'da vefat eder. Kabri Musalla Kabristan'ındadır.

Ömer Lütfü Bey'in akrabalarının çoğu İstanbul'dadır. Merhum Ziya Nur Bey çok az avukatlık yapar. Bu sıralarda beş-altı arkadaşı ile bir Ermeni'nin sattığı matbaa ve neşriyat şirketini satın alırlar. Böylece Ziya Bey neşir hayatına atılmış olur. Burada genellikle üniversite kitapları basılmaktadır. Ziya Bey üniversite camiası ve akademisyenlerle burada tanışır. Sonunda onlarla bir sohbet grubu ortaya çıkar.

Burada Ziya Bey'in hukuk tahsili yapmasına rağmen neden tarih alanına yöneldiği hususu calib-i dikkattir. Ziya Bey çocukluğundan beri dikkatli ve çok zeki bir insandır. Bazı olaylar dikkatini çeker. Ailesi kültürlü ve mazbut bir ailedir. İlkokulda iken öğretmeni devamlı Osmanlı Sultanları'nı kötüler. Bir gün dayanamaz öğretmenine: "Öğretmenim, Yıldırım Beyazıt, Fatih Sultan Mehmet, Yavuz Sultan Selim ve Kanuni Sultan Süleyman'da mı kötüydü" sorusunu sorar. Öğretmeni bu itiraz karşısında ne yaptı ne cevap verdi bilemiyoruz.

Öğretmen ailenin yakın dostudur. Bir gün Ziya Bey'in annesine: " Ben 15-20 yıllık öğretmenim bu güne kadar hiçbir öğrencim bana itiraz etmemişti" diye şikâyetinde bulunur. Onun bu itirazına sebep Osmanlı Sultanları'nın aile içerisinde saygı ile anılmasıdır.

Ziya Bey bir günde kunduracıya gider. Kunduracı yanındaki dostuyla sohbet ederken Abdülhamit Han'dan bahsedilir. "Abdülhamit Han Hazretleri, efendimiz gibi" saygı sözleri de dikkatini çeker. Abdülhamit düşmanlığı zamanından beri sadece okumuş insanlar arasında yaygındır. Halk arasında böyle bir düşmanlığa rastlamak mümkün değildir. Tarihteki bu zıddiyet onun dikkatini çeker. Daha öğrencilik yıllarında tarihe yönelir. Bir günde lisede askerlik hocasının bir hatasını söyleyince hocası ona "Tarihçi" lakabını verir. Arkadaşları arasında bu unvan ile anılır.

Onun esas tarihe yönelmesindeki en önemli sebeplerden birisi de halası Fahriye Hanım'dır. Halası çok kültürlü Osmanlıca'yı çok iyi bilen aynı zamanda çok dindar bir hanımefendidir. Ziya Bey Osmanlıca okuma ve yazmayı halasından öğrenir. Her iki kardeş üzerinde bu hanımın etkisi büyük olur. Ziya Bey öğrendiği Osmanlıca sayesinde pek çok tarihinin ulaşamadığı kaynak eserlere ulaşır. İstanbul bir kültür ve üniversite merkezidir. Pek çok kaynak eserin burada bulunması işini kolaylaştırır.

Ziya Bey son derece mahviyet sahibi bir insandır. Çalışmaları-

nın çoğundan ailesinin bile haberi olmaz. Son yıllarını felçli olarak kardeşi ile birlikte geçirir. Bu rahatsızlığı kırk üç buçuk yıl sürer. Ziya Bey okuyamaz ve konuşamaz. Yalnız söylenenleri anlar. Bu dönemde Belma Hanım'ın çok yardımı olur. Ziya Bey birde, çocukluk yıllarından beri resme merakı ve kabiliyeti vardır. Hastalık döneminde resim yapmaya devam eder. Resim ona terapi gibi gelir. O kadar çok resim yapar ki bunlarla birkaç sergi bile açar. Yıllar önce yayımlarım ve Akademik Sayfalar sebebi ile tanıştığım edebiyatçı bir dostumla telefonla sık sık görüşürüz. Bir gün Belma Aksun Hanımefendi'den bahsetti ve telefonunu verdi. Belma Hanım'la bu şekilde tanıştık.

Bu arada Belma Hanım'ın naklettiği bir hatırayı nakletmeden geçemeyeceğim. Mısır'dan İstanbul'a Muhammed Harb adında bir talebe gelir. Bu talebe bir Arap ırkçısı ve sosyalisttir. İstanbul'da, Yavuz Sultan Selim'in Mısır seferini doktora konusu olarak alır. Sonunda tam bir Osmanlı hayranı olarak döner. Arap dünyasında Osmanlı'yı tanıtan makaleler kaleme alır. Kuveyt Dışişleri Bakan'ı, " Bunda kesinlikle Türk kanı var, yoksa Osmanlı'ya bu kadar hayranlık duymaz" deyince Harp, "Ben cahiliye döneminden beri Mekke'nin Beniharp kabilesindenim" demiş. Bir zamanlar Arap Dışişleri Bakanları, "Biz Osmanlı'ya çok kötülük ve haksızlık yaptık, makul bir kitap yazdıralım ve okullarımızda bunu okutalım. Bunu da

yapsa yapsa Muhammed Harp yapar" demişler. Muhammed Harp İstanbul'a gelir ve istenilen kitabı yazmak için kaynak aramaya başlar. Bir gün Mehmet Niyazi Bey'e yazacağım kitap için kaynak arıyorum fakat sizin tarih kitaplarınızın çoğu o kadar tarafgirane yazılmış ki bizim tarih kitaplarına bile rahmet okutuyor. Doğru dürüst kaynak olarak Ziya Nur Bey'in eserini buldum demiş. Buda gerçekten önemli bir tespit...

Bu yıl Ziya Bey'in vefatının onuncu yıl dönümüdür. Ziya Bey ile ilgili bu özel sayı Belma Hanım'dan aldığımız bilgiler ışığında ortaya çıktı. Hem bu sebeple hem de göndermek lütfünde bulunduğu "Bir Millet Mistiği Ziya Nur Aksun" isimli değerli eserini adresime göndermeleri dolayısıyla şükran borçlu olduğumu ifade etmek isterim.

Bir nebze de Belma Hanım'ın eseri üzerinde durmak gerekir. Kitap dört bölümden oluşuyor. Birinci bölümde Ziya Bey'in çocukluğundan itibaren safha safha hayatına, ikinci bölümde Ziya Bey'in mektuplarına, üçüncü bölümde makalelerine yer veriliyor. Dördüncü bölümde ise onun hakkında neler dediler konusu ele alınıyor. Kitabın sonunda sağlığında ve hasta iken yapmış olduğu resimlerden örnekler sunulmuş. 465 sayfadan oluşan kitabın son sayfasında da Ziya Nur Bey'in eserleri sıralanmış.

Seksen yıl yaşayan Ziya Bey'in çocukluk ve tahsil yılları ile hasta olarak geçirdiği yıllar çıkarıldığında da otuz yıl bile tutmayan ömrü-

ne on beşe yakın kitap sığdırmış.

Kitabın dördüncü bölümün de ondan bahseden yazıların başlıkları son derece dikkat çekici. Bunların bazıları şöyle: “Gerçeği Vaad Eden Tarihçi”, “Aramızda Yaşayan Osmanlı Vak’anüvisi”, “Bir Âbide İsim”, “O Bir Şamandıra Dikti”, “Tarihi Yazan ve Yaşatan Adam”, “Feyyaz Bir Zekâ”, “Fenâ Fi’l-lâh ve Fenâ Fi’d-Devle Ve’l Mille”, “Bir Sohbet Ustası Ziya Nur”, “Yaşayan Bir Osmanlı ‘Müverrihi’ Yahut ‘Vak’a-Nüvisi’”, “Bitmeyen Bir Rüya ‘Taşer’in Büyük Türkiye’si’”, “Görünmez Nurun Ziyası ‘Ziya Nur’” ve “Bilge Tarihçi”. Kaç tarihçi hakkında sadece yazı başlığında bu kadar övücü söz kullanılmıştır. Ayrıca metin içerisinde bol resme yer verilerek kitap zenginleştirilmiş.

Ziya Nur Bey sadece bir tarihçi değil aynı zamanda bir sohbet ustası idi. Bir zamanlar İstanbul’da Üniversite gibi bir “Marmara Kıraathanesi” vardı. Bu kıraathane çok meşhurdu. Hâlâ hatırlayanlar vardır. Müdavimlerine “Marmaratör” denirdi. Ziya Bey fırsat buldukça oraya gider, konuşmasını herkes dikkatle dinlermiş. Buda onun ayrı bir özelliği...

Gerçekten Ziya Bey’i, en verimli zamanında özellikle hastalığı sebebi ile kaybetmiş olduk. Yaklaşık son kırk beş yılını sağlıklı geçirmiş olsa idi ne kadar eser verirdi bilemiyorum. Maalesef Türkiye onu gerçek yönüyle tanımıyor. Konyalı ise hiç... Ailesi bile onu sonradan keşfettiğine göre Ziya Nur Bey’i toplumun

tanımamasını normal karşılamak gerekir. Nasıl olduysa Halil Ürün Bey Belediye Başkanlığı zamanının da Ziya Bey’in değerinin farkına varmış ve Harmancıkta, “Toki Harmancık Ortaokulu”na onun adının verilmesine vesile olmuş. Bunu da takdir ile karşılamak gerekir.

Belma Aksun Hanımefendi’nin bu kitabını, Ziya Nur Aksun Bey’i tanımaları için bütün aydınlarımıza özellikle Konyalılara tavsiye ediyorum. Böyle güzel bir eser için Belma Hanım’a ne kadar teşekkür etsek azdır.

Onuncu vefat yıl dönümünün de büyük tarihçi Ziya Nur Aksun Bey’i rahmet ve minnetle anıyor makamı cennet olsun diyorum.

Bundan sonra Ziya Nur Bey ile ilgili bilgileri kardeşi Belma Hanım’ın ve Serdar Bey’in kaleminden takip edelim.

GERÇEK BİR MİLLET MİSTİĞİ ZİYA NUR AKSUN

**Okumakla olmaz, Osmanlıyı anlamak için
Ziya Bey'i dinlemek gerek.**

Ahmet Ersin Yücel

1930 yılının 29 Mayıs günü, sabaha karşı Konya'da Fahrettin Paşa Parkı'nın yanındaki bir evde bir oğlan çocuğu doğdu. Yusuf Ziya ve Mahinur kızı Leman ile Ömer Lütfi ve Kâniye oğlu İbrahim Saim'den doğan bebeğe, annesi Leman Hanım'ın baba ve annesinin adlarına izafeten Ziya Nur adı verildi. Dedenin Ziya'sı, anneannenin Nur'u alınmış ve adı Ziya Nur olmuştu; yani ağabeyim. Kayınvalide Kâniye Hanım'ın, anne ve babasını erken yaşta kaybeden sevgili gelini Leman Hanım'a

Ziya Nur Aksun

yaptığı bir cemileydi bu.

Kalabalık bir aileydi bizimki... Daha ben yoktum ortalarda. Annem, babam, haminnem yani babaannem, halam, halamın ve babamın dadısı diyebileceğim, babam daha doğmadan, halam beşikteyken ailemize katılan Ayşe ablam ve oğlu Recep ağabeyle yedi kişiydi aile. Sonra ben doğacak, sekiz kişi olacaktık.

Kalabalık bir evin sevilen çocukları olmanın saltanatını sürdürdük biz. Hiç dayak yemedik, ulu orta azarlanmadık, başkalarının yanında kusurumuz, hatamızı yüzümüze vurulmadı. Kirli ayakbabilarla yeni silinmiş yerlere bastığımızda annemden popomuza birkaç tokat yediğimiz olmuştur ama babamdan fiske yemedik.

Uyumlu bir ailemiz, huzur dolu bir evimiz vardı. Bizim evde hiç kavga, gürültü olmaz, hatta yüksek sesle bile konuşulmazdı. Ne kavga gürültü, ne günlerce küsüp konuşmayan, birbirlerine kinayeli laflar eden aile bireyleleriyle gergin aile atmosferi yaşadık biz. Halamla annem için konu komşu:

-Onlar bildiğiniz gelin görünce değildirler. Birinin başı ağrırsa ötekinin de ağrır, derlerdi.

Leman Aksun, İbrahim Saim Aksun, Ziya Nur Aksun ve Belma Aksun

Ziya Nur, çalışkan, zeki bir öğrenciydi, üstelik saygılı, terbiyeli bir çocuk. İdeal öğrenci yani. Onun arkasından aynı okullara gittiğim için ömrümce Ziya Nur efsanesini dinledim durdum. İftihar listelerinden hiç inmedi. Konya Lisesi çok iyi bir liseydi. Haziran döneminde mezun olan dört öğrenciden biriydi. İTÜ İnşaat Fakültesi'ne sınavsız mınavsız girdi. Bir yıl sonra Ankara Hukuk'a geçti. Avukatlık stajını Konya'da yaptı, 23.5.1957 tarih ve 220 Sicil No.su ile Konya Barosu'na kaydoldu.

1956'da İstanbul'a yerleştik. Ağabeyim, askerlikten sonra Karaköy'de Fakülteler Matbaası'nı ortaklarıyla satın aldılar, böylece iş hayatı başladı ve 1976'da hastalanıncaya kadar da devam etti.

Meğer Bir Sohbet Adamıymış İnsan doğduğu günden beri, üniversite ve askerlik dönemi dışında 46 yıl birlikte yaşadığı ağabeyini benim gibi sonradan keşfedebilir mi? Elhak EVET! Zira ben, yani biz Ziya Nur'u böyle

keşfettik.

Meğer bir sohbet adamıymış. Beyazıt'ta "Üniversite" diye nam salmış bir Marmara Kiraathanesi varmış; müdavimlerine 27 Mayıs darbeci tabii senatörlerinden mülhem "Marmaratör" denirmiş. Ağabeyim, matbaada işi bittikten sonra oraya gidermiş. Ve orada bir sohbet masası varmış.

Onun bir sohbet adamı olduğunu ilk kez, hasta yatağının başında Prof. Dr. Asaf Ataseven'den duyduğumuzda, doktor olan kuzinimle hayretle birbirimize bakmış, şaşırıp kalmıştık. Asaf Bey:

-Siz ne diyorsunuz, dedi. Onun sohbetlerini biz ancak 12.00'ye kadar dinleyebirdik. Daha fazla kalamazdık. Zira sabah erkenden hastanede olmamız gerekirdi.

"Marmara gerçek üniversitemizdi" diyor Mehmed Niyazi Bey. "Orada çok büyük adamlar tanıdık. Ama hepsinin üstünde Ziya ağabeyin bir ağırlığı vardı; hepsinden genç olmasına rağmen. Ziya ağabeyi tanıyıp da

Resim yaparken Ziya Nur Aksun

dünyası değişmeyen bir adama şahit olmadım⁽¹⁾.

“... Benim tanıdığımda Ziya ağabey 30 yaşlarında filandı. Fakat ona çok farklı muamele yapıyorlardı:

“Ziya Bey geldi, şunu şunu söyledi, tarihi, felsefeyi yorumladı vb...

“Sohbet halkasındakiler Emin Ali Çavlı, Mükrimin Halil Yinanç, Nuri Karahöyük, Sezai Karakoç, M. Şevket Eyyi, Muzaffer Ozak, Konyalı Saip Atademir, Hamdi Ragıp Atademir, Freud’un asistanı Dr. İzzettin Şadan vb... Erol Güngör, Ziya Bey’in masasından hiç eksik olmazdı; Ziya ağabeyin adeta yarısı gibiydi.”⁽²⁾

Prof. Yumuşan Günay, “Ziya Nur, bir tarih yazıcısı olmaktan daha çok bir tarih anlatıcısıydı”

diyor. “...O sohbetlerde şunu anladım: Böyle bir ağızdan tarih dinlemekle kitaplardaki tarihi okumak arasındaki fark, Mesnevi’yi Hz. Mevlâna’dan dinlemekle, M.E.B’nin herhangi bir baskısından okumak kadar büyüktü.”⁽³⁾

Cengiz Aydoğdu: “Ziya Bey’in tarihçi olarak farkı, anlatırken bazen bir Osmanlı padişahı gibi, bazen de savaşlar görmüş, kıyımlar, sürgünler, göçler, zaferler yaşamış bir Türkmen kocası gibi konuşabilmesindedir. Kendini her şeyden mesul hisseden bir Osmanlı veziridir sanki.”⁽⁴⁾

Prof. Abdullah Uçman: “Bir nesil medeniyetimizi, milli kültürümüzün büyüklük ve önemini onun sohbetlerinden öğrendi dersem, hiç mübalâğa etmiş olmam.”⁽⁵⁾

(1) M. Niyazi Özdemir, TGRT Portreler 1990, Mahmut Çetin.

(2) Aksun, Belma, Bir Millet Mistiği Ziya Nur Aksun, Ötüken, 2013.

(3) Aksun, a.g.e.

(4) Aksun, a.g.e.

(5) Prof. Abdullah Uçman, Türk Edebiyatı Dergisi, Kasım 2010

Ziya Nur Aksun ve dostları

Prof. Sadettin Ökten: “Ziya Bey, zihinlerimizde ve ruhlarımızda okulların ve toplumun eksik bıraktığı ciheti tamamlıyor, buralarda aldığımız bilgileri ve kazandığımız tecrübeleri kullanarak bizi öz medeniyetimizin gösterdiği istikamette fikren yeniden inşa ediyordu. Bu özgün yapılanma sırf sohbetlerle de sınırlı kalmıyor, anlattıklarını birlikte yaşamak ve tatmak maksadı ile Ziya Bey’in katıldığı geziler de yapıyordu. Bu suretle nazari bilgiler tatbikat ile destekleniyor ve Ziya Bey’in **Mektep İnsan** şahsiyeti, geleneğimizdeki şerefli mevkiini alıyordu.

“...Ziya Bey’in bize tanıttığı en önemli mahal ve anane, Söğüt kasabası ve **Ertuğrul Gâzi** İhtifali’dir. Memleketin kültür semalarının pek karardığı kısa bir süre hariç, kesintisiz hep devam eden bir ananeye ilk kez Ziya Bey’in rehberliğinde katıldık. O zaman-

larda ne resmî, ne de özel hiçbir kuruluş ve şahsın iltifat etmediği, hatta oldukça soğuk baktığı Ertuğrul Gâzi İhtifali’nde, Gâzi’nin öz evlatları Karakeçililer’den başka kimse yoktu.⁽⁶⁾ (Bugün devlet himayesinde geniş kapsamlı kutlanmakta. B. A.)

Meğer Yayınlanmış Kitapları Varmış

İşte bütün bunları ve daha fazlasını biz 1976 yılının 1 Nisan’ında onu elsiz, dilsiz bırakan beyin kanaması geçirdiğinde yardıma koşan, ilk kez gördüğümüz dostlarından, o güzel insanlardan öğrendik.

Meğer geniş notlar (500 sayfa) ilavesiyle bir misli genişletip yayınladığı **Filibeli Ahmed Hilmi**’nin 850 sayfalık “İslâm Tarihi” varmış; çok okunan “Türk fikir hayatı için çok mühim olan ve henüz aşılammış” diye nitele-

(6) Aksun, a.g.e.

Belma Aksun ve Ağabeyi Ziya Nur Aksun

nen **“Dündar Taşer’in Büyük Türkiye’si”** isimli bir eser bile kaleme almış.

Ağabeyimin gece sabahlara kadar Osmanlı Tarihi yazdığını biliyorduk. Daha önce varlıklarından bile haberdar olmadığım arkadaşları, hasta yatağının başında “Ziya Bey’in İslâm Tarihi” diye konuştuklarında içimden kıs kıs gülüyor:

-Ne İslâm Tarihi, diyordum. Çocuk, Osmanlı Tarihi yazıyor. Siz de o kadar bilirsiniz işte...

Meğer suratına, hem de kahkahayla gülünecek benmişim. Yayınlanmış iki kitabı, bir dolu makalesi varmış da bizim haberi-miz yokmuş. Arkadaşları inanmıyorlardı... Evet ama eğer o söylemezse ve kitaplarına adını bile yazmayıp Z. N. rumuzu koyarsa biz nereden, nasıl bilebilirdik ki? Sır küpü, tevazu âbidesi ağabeyim, tek kelime etmemişti ki...

Yazmakta olduğu Osmanlı Tarihi’ni, ne yazık tamamlaması mümkün olmadı. 1914 Cihan Harbi, Kanal Harekâtı’na kadar büyük teksir kâğıtlarına elle yazdığı (5.000 sayfa), bir kez bile okumaya fırsat bulamadığı, 1994’de yayınlanmasına razı olduğu Osmanlı Tarihi, işte böyle bir tarihtir. Yıllarca ısrarlara rağmen değil yayınlamak, göstermeye bile razı olmadı. Sanırım, iyileşip tamamlamaktan umudunu kestiği için ancak 18 yıl sonra yayınlanmasına razı oldu.

Başına İbni Haldun’un mukaddemesi gibi birkaç yüz sayfalık bir methal yazmayı düşündüğü Osmanlı Tarihi hakkında bir fikir vermek için, yayınlanmasından sonra çeşitli basın yayın organlarında dile getirilen değerlendirmelere kısaca değinmenin yararlı olacağını sanıyorum.

Osmanlı Devleti’nin Tahlilli, Tenkidli Siyasî Tarihi

Osmanlı Tarihi Hakkında

Mehmed Niyazi: “Hammer’in Osmanlı Tarihi, Avrupa’da yazılan diğer Osmanlı Tarih’lerini etkilediği gibi, bizde de kaleme alınanların esasını teşkil etmiştir. Bir tek, Ziya Nur Aksun’un Osmanlı Tarihi farklıdır. Bizim kaynaklarımızı, değer ölçülerimizi, mentalitemizi esas almıştır. Onun için, tarihi orijinaldir, millidir. Bana göre Ziya Nur, tarih yazıcılığında Hammer’den esinlenmeyen, Hammer’e karşı, Hammerciler’e karşı, alternatif getiren bir çığır açıyordu.”⁽⁷⁾

“... Niçin bir başka tarihçiyi değil de Ziya Nur’u Bilge Tarihçi olarak değerlendiriyoruz? Hiçbir tarihçi Ziya Nur kadar Osmanlı Hanedanı’nın fonksiyonunu idrak etmemiştir. Hiçbir tarihçi metafiziğin hayattaki önemini Ziya Nur Aksun kadar idrak etmemiştir.”⁽⁸⁾

“Ziya Nur Aksun, geleneksel tarih anlayışımızı zihniyet, mantık ve ilimle besleyerek geliştirmiştir. Bu, tarih ilmimizde gerçekten bir devrimdir. Bütün bunları yaparken gençti; çevresinde sohbet meclisi vardı ama tarih ilmi bakımından öğrencisi yoktu; olsaydı, onun tarih anlayışı kurumsallaşır, geleceğimize çok farklı bir güvenle bakardık.”⁽⁹⁾

Nevzat Kösoğlu: “6 Ciltlik Osmanlı Tarihi çıktığı zaman Ziya Bey’in bizi şaşırtan objektif tarihçiliğini gördük. Özellikle son dönem tarihimizin olay ve şahsiyetlerinin yorum ve değerlendirilişi, olağanüstü tarafsız ve so-

ğukkanlıdır. ... Ziya Nur’un sadece Devlet-i Aliyye’nin I. Dünya Savaşı’na giriş hikâyesini ve Enver Paşa hakkındaki değerlendirmelerini okumak bile, haysiyetli bir tarihçiliğin nasıl olabileceğini anlamaya yeter.”⁽¹⁰⁾

Veli Şirin: “Ziya Nur’un Osmanlı Tarihi’ni okumaya başladıktan bir süre sonra kendimi kaptırdım. Sanki şanlı atalarımızla beraberdim. Âşık Paşazade’nin eserinde Osman Gâzi’nin rüyasını birlikte görüyor, Sahâful-Ahbar’ın sayfalarında Kulaca Hisarı zapt eden Osman Bey’in gâzileriyle beraber koşuyordum. Cem Sultan’ın yanında vatan hasretinin acı figanlarını duyuyor, Endülüs Müslümanları’na yardım için giden Kemal Reis’in gemisinde levent oluyordum. Kanunî’nin ordusunda Mohaç Ovası’nda at koşturuyor, Gâzi Hüsrev Bey’le Bosna’da, Koca Sinan Paşa ile Yemen’de, İstanbul’da “kişverküşa” ismi verilen dev ahşap kulede Ulubatlı Hasan’ın surlara tekbirlerle sancağı dikişini seyrediyordum.”

“Bir tarihçi olarak yüzlerce tarihi eser okumuştum. Böyle hisleri, daha önce sadece Nâimâ, Âşıkpaşazade, Neşrî, Hoca Sadeddin Efendi, Kâtip Çelebi gibi Osmanlı müverrihlerinin eserlerinde veya Evliya Çelebi’nin Seyahatnamesi gibi kitaplarda duymuştum. Sanki 15. veya 16. yüzyıllardan çıkıp gelen bir vakanüvisle karşı karşıya idim.

“Muhteşem bir dil... Cihanşümül bir devletin kendini ifadesi de ancak böyle olur, dedirten bir Türkçe...”⁽¹¹⁾

(7) Aksun, a.g.e.

(8) Zaman, 13.9.2010.

(9) Aksun, a.g.e.

(10) Aksun, a.g.e.

(11) Aksun, a.g.e.

Ziya Nur Aksun'un Babası ve Annesiyle Kabirleri-
Karacaahmet, Ada E-4-Y-13, Mezar Nu.360, 15
Kasım 2018

Cengiz Aydoğdu: “Ziya Bey, vakanüvis geleneğine uyarak Hammer ve Cevdet Paşa tarihlerini tamamlayan bir Osmanlı Tarihi kaleme almış; 1826’dan öncesini muhtasar geçerken, sonraki devirleri oldukça tafsilatlı olarak, kendi devlet telakkisi ile birlikte bir “sohbet” tutanağı şeklinde vermiş. Ziya Bey, Osmanlı Tarihi’ni yazmamış adeta anlatmış; okurken o hususi ve müstesna sohbetin sıcak havasını hissediyor ve kendinizi insanı çeken, sarıp sarmalayan dertleşme üslûbu içinde buluyorsunuz.

Ziya Bey’in dili bir medeniyetin muhassalası; esasen Osmanlı Tarihi ancak böyle muhteşem bir Türkçe ile yazılabilirdi.”⁽¹²⁾

Ağabeyim, hastalandıktan sonra ömrünün kalan yarısını, neredeyse varlık sebebi saydığı okuyup yazamadan ve “ilâhi takdir mucibince sükût evinde misa-

fir edildiği” için dostlarını, tiryakisi oldukları sohbetlerinden yoksun bırakarak ama sevdiği bir başka uğraşıyla; resim yaparak geçirdi. Resim yapmak onun için bir terapi oldu. Yüzlerce resim yaptı. İlkini, dönemin Kültür Bakanı Namık Kemal Zeybek’in açtığı iki sergi açtı. Sözü, dostu Prof. Sadettin Ökten’e bırakalım:

“Ziya Bey şimdi Osmanlı medeniyetinin o muhteşem mimarisini, yaptığı resimler vasıtasıyla dile getirmektedir. Öz kültürümüzün devamı olarak gelecek nesiller kendisini mümtaz bir fikir adamı, tarihçi ve Osmanlı efendisi olarak bildikten başka kubbe ve revakların sihirli geometrisini ustalıklı ve duygusal boyutlarıyla yorumlayan üstad bir ressam olarak da tanıyacak ve seveceklerdir.”

“... Daha önce yazdıkları ise, nicelerinin bir ömür boyu çalışıp didinerek ortaya koyduklarından daha derin, şumullü ve doyurucudur.”⁽¹³⁾

Geleceğe her zaman umutla bakan, gerçek bir millet mistiği olan Ziya Nur’un, daha 1974 yılında yaptığı isabetli tespitiyle bitirelim yazımızı:

“Bugün Avrupa geçmiş, İslâm Doğu ise gelecek olma yolundadır. Bunun açık ve belirgin işaretleri, olayları tetkik edenlerce pek açık olarak görülmektedir. Herhalde insanları idarede, devlet kurmada, adalet ve hakkı teslimde, tarih açısından kâbımıza (topuğumuza) varacak bir devlet ve millet henüz mevcut değildir. Gelecek ise böyle bir milleti reddedecek kadar şaşkın ve zalim olmayacaktır zannedirim.”

(12) Zaman, 12.9.2010.

(13) Aksun, a.g.

Fatih Ahfadının Fikir ve İman Timsali, Türk'ün Hükümrânlık Sembolü: AYASOFYA

Rıza Nur, ruh köküne bağlı, kültürlü, bilgili, üslubu akıcı, dili zengin ve velûd bir yazar. O bunun için tanınmış ve sevilmiştir. Bu günlerde Türkiye'nin gündeminde olduğu için onun Ayasofya ile ilgili bir makalesini örnek olarak vermeyi uygun bulduk.

Adım gibi biliyorum ki onun bu yazısında kullandığı kelimele-
rin anlamının yarısından fazlası
üniversite mezunları tarafından
bile bilinmiyor. Bu yüzden genç-
leri suçlamak aklımın ucundan
bile geçmez. Asıl onları bu hale
getirenlerin utanması gerekir.

M.A.U.

18 Temmuz 1958

Biliyorsunuz ki Ayasofya Büyük Roma İmparatoru Jüstinyen zamanında insanüstü gayretler sarfıyla 6 senede tamamlanmış ve 537 Miladi senesinde mukaddes Peygamberimiz'in veladetlerinden 33 sene önce masallarda işitilebilen bir ayini ruhani ile açılmıştı. Sadece mabedin ön tarafındaki sekiz sütunluk mahfel için Mısır'ın üç senelik varidatının sarf edildiği söylenir.

Jüstinyen o zamanki Patrik Menas tarafından mabedin kapısında karşılanmış imparator mahfiline çıkıp mabedin güzelliğini görünce hayallerinin ve cihanşümül arzularının yerine geldiğini göyerek hey-

canla bağırmişti:

“Ey Süleyman! Seni de geçtim...” O zamana kadar tarihler en büyük mabedin peygamber Süleyman (A.S.) tarafından yaptırıldığını haber veriyorlardı. Halbuki Ayasofya bu mabetten çok daha şaşaalıydı...

Mabet Hristiyan teolojisinde müşahhas bir mahiyeti olan ilâhi hikmete, Sofya'ya zafe edildi.

Zelzeleler geçirdi. Tahripler ve tamirler gördü... Latin istilası, Ayasofya'daki meşhur gümüş parmaklıklara, altın haça, 2 çeki ağırlığındaki altın yapraklı İncil'e ve diğer eşyalara mal oldu.

Halen Lâtin haraçgüzarlarının şefi Enrico Dandolo'nun mezarı oradadır. Lahdinin içindeki zırhları ve silahları Fatih tarafından resmini yapan Bellini'ye verilmiştir.

1 Haziran 1453'te ilâyı kelime-tullah için 53 gün bila fasıla muharebe eden Ekmelürasül afdalünnebiy'nin tebşiratında ve müjdelerine nail olan kavuklu Türk ordusu şehri şehiri Konstantiniyye'ye girmişti.

Rum ikliminin Sultanı, karalar ve denizlerin kahramanı ve hâkimi, İslâmiyet'in hizmetkârı Gazi Ebul Fetih Mehmet Haan ilâhi hikmetin (Sofia)'nın mabedinde ilk namazı kendi kıldırarak Bizans İmparatorluğuna maddeten ve manen malik ve hâkim olduğunu gösterdi. Artık İstinpolis'in “Megalas Ekklesias”ı, Bizans'ın büyük kilisesi, İstanbul'un Ayasofya Camisi olmuştu.

Fatih cenubi şarkideki tuğla minareyi inşa ettirdi ve Roma İmparatorluğunun manevi sembolünü tevhidin alemleri ile ihtida ettirdi.

Ayasofya, 1453'ten 1934'e ka-

dar tam 479 sene Müslümanların derdiyle ağladı, sevarlarındaki Mısır'ın, Numibya'nın Yunanistan ve Anadolu'nun en güzel ve renkli mermerleri İslam imanının salah ve kurtuluşa çağırın mukaddes sedasını aksetterdiler. Diana mabedinin kırmızı porfir direkleri, Roma, Delf, Baalbek mabetlerinin altın değerindeki taşları ve sütunları Müslümanların tehlil ve tekbir seslerinin; ilahi ve sermedi heyecanlarının makesi oldular. Ayasofya tam 479 sene Allahuekber sedalarıyla doldu. Asil heyecanların; ruhani titreyişlerin ve dini tahassüs ihtisatın penahı ve makarrı oldu. Jüstinyen'in mabedi artık maddeten ve taşlarındaki zerreleriyle de kelimeyi tevvedi haykırıyordu...

Ayasofya Türk'ün manası ve Anadolu'nun ruh muhtevasının remzi idi...

Rumeli Hisarı restore edildi...

Ayasofya manevi bir restore beklemektedir.

Ayasofya'da tarihi incelemeler artık bitmiştir. Onun cami olarak açılması Türk'ün hakimiyet ve hükümranlık alametidir.

Ayasofya zelzelelere dayandı. Ayasofya tahriplere dayandı. Ayasofya zaman ve tarihin tozlarına ve ağırlığına da dayandı... Halen manevi ihmalmimize de dayanıyor.

Ey mukaddes mabetlerin etrafındaki kara ve kesif binaları yerle bir edip camilerimizi bütün asalet ve necabetiyle nazarlarıma açan eller! Ayasofya Camii'ni de

Cemaatine açacaksın...

Bunu bekliyoruz ve ümit ediyoruz.

Fetih dergisi

ZİYA NUR AKSUN

Av. Serdar
CEYLAN

Konya'da 29 Mayıs 1930 tarihinde doğdu. Babası İbrahim Saim Bey, annesi Le-man Hanım'dır. İlk, orta ve lise öğrenimi de Konya'da tamamladı. Konya Lisesi'ni birincilikle bitirdi. İstanbul Teknik Üniversitesi İnşaat Fakültesi'ne imtihansız kabul edildi. Ertesi yıl Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde geçti. Hukuk Fakültesi'nden 1955 yılında mezun oldu. Konya Barosu'nda Avukatlık stajını tamamladı, avukatlık ruhsatını aldı.

1956'da ailesiyle birlikte İstanbul'a taşındı. Karaköy'de Fakülte-ler Matbaası'nı ortaklarıyla satın aldı, iş hayatına başladı. 1960'lar ve 1970'lerin başında Beyazıt'taki Marmara Kiraathanesi'nde ülkenin yakın tarihine ilişkin konuşmaları ile tanındı. Dünder Taşer ve Erol Güngör ile sohbetlerini derleyerek 1974 yılında "Z.N" rumuzu ve "Dünder Taşer'in Büyük Türkiyesi" adıyla yayımladı. II. Meşrutiyet dönemi felsefecisi Filibeli Ahmed Hilmi'nin "İslam Tarihi" adlı eserini sadeleştirdi; geniş bir biyografi ile birlikte yayımladı. Çeşitli telif kitapları yanında Ziya Nur *Hüradam* gazetesiyle *Fetih* ve *Diriliş* mecmualarında makaleler yazdı. "Z. N.", "Sabahaddin Nur", "M. Safa Nur", "Şahab Me-tin", "Safa Nur" gibi takma adlar da kullandı.

1965-1976 yılları arasında Osmanlı Tarihi üzerine bir eser üzerine çalıştı. Ancak bu eseri bitiremedi. 1976 yılında felç geçirerek ko-

nuşma ve yazma yeteneğini yitirdi. Sol eliyle resim yapmaya başladı.

Yarım kalan "Osmanlı Tarihi" adlı eseri 1995 yılında dört cilt halinde yayımlandı. "Gayri Resmî Tarihimiz" adlı eseri 1997'de basıldı. Aksun, 2001 yılında Türkiye Yazarlar Birliği tarafından Türk tarihi üzerine çalışmalarıyla üstün hizmet dalında Yılın Kültür Adamı seçildi.

Osmanlı tarihine dair eserle-riyle tanınan Aksun'un tarih merakı küçük yaşta başlamıştır. II. Abdülhamid'e duyduğu hayranlık onun Osmanlı tarihiyle ilgilenmesini sağlamıştır. Osmanlı Devleti Aksun'un gözünde ve gönlünde "tarihin mucizesi" olarak yer almış, öğrendiği Osmanlı Türkçesi de ona geniş ufuklar açmış ve Osmanlı tarihine karşı hayli savunmacı bir üslup benimsemiştir.

Akademik tarihçiliğin dışındaki Osmanlı tarihçilerinin çevresinde takdirle anılmış, ilk millî tarihçiler arasında bulunduğu, tarih kitaplarında kaydedilmeyen birçok olayı aydınlığa kavuşturduğu ve Osmanlı tarihini sevdirdiği belirtilmiştir.

Ziya Nur Aksun, 6 Eylül 2010'da İstanbul'da vefat etti. Şakirin Camii'nde kılınan cenaze namazının ardından Karacaahmet Mezarlığı'nda toprağa verildi.

ESERLERİ

Osmanlı Tarihi (6 Cilt), Ötüken Neşriyat, İstanbul, 1994.

Enver Paşa ve Sarıkamış Harekâtı, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2005.

İSLÂM TARİHİ 1 - Dinî Düşünce ve İslâm (Doğuşu, Yayılışı, İlk Halifeler, İlk İhtilâflar, Emevîler ve Abbâsiler), Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2006.

İSLÂM TARİHİ 2 - Türkler ve İslâm (Selçuklular, Haçlı Seferleri, Moğollar ve Sonrası), Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2006.

İSLÂM TARİHİ 3 - Osmanlı Padişahları ve 20. Yüzyılda İslâm Dünyası, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2006.

Darbe Kurbanı Abdülaziz Han, Ötüken Neşriyat, İstanbul - 2009

II. Abdülhamid Han, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2010.

Dündar Taşer'in Büyük Türkiyesi, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2010.

Dört Muzdarip Padişah, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2011.

Cihan Padişahı Muhteşem Sü-

leyman, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2011.

Beylik'ten Cihan İmparatorluğu'na, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2011.

Zirvedeki Sultanlar (2. Selim - 3. Murad - 3. Mehmed - 1. Ahmed), Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2011.

Son Cihan Padişahları (1617 - 1703), Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2011.

Osmanlı'nın Zirvede Kalma Mücadelesi (Düşüşler / Tutunuşlar) 1703 - 1789, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2011.

KAYNAKLAR

Ahmet Turan Alkan, Ziya Nur Hakkında Dostlarıyla Bir Sohbet, İstanbul 2010.

Belma Aksun, Bir Millet Mistiği: Ziya Nur Aksun, İstanbul 2013.

Bilge Tarihçi Ziya Nur Aksun, İstanbul 2004.

Fatma Gülser Özer, Düşünce Dünyası İtibariyle Ziya Nur Aksun, S.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2010.

Talip Mert, "Aksun, Ziya Nur", DİA, C. Ek 1, 2016, s. 66, 67.

Utanlar: Hüdavendigâr Onur, ?, Ahmet İyioıdu, Ziya Nur Aksun, Müjdat Arslan, Osman Akkuşak
Ayaktakiler: Cafer Sadık Özlevent, Reşat Şen, Mustafa Uzun, Arka Sıra: İsmet Elbaşı, ?, Sadettin Ökten, M.
N. Yardım, Vehbi Vakkasođlu, M. Niyazi Özdemir, ?, - Tarık Z. T. K. Merkezi., 18 Aralık 2004